

DADES MALACOLÒGIQUES. SOBRE ALGUNS MOL·LUSCS RECOLLITS EN CAVITATS SUBTERRÀNIES A L'ILLA DE MENORCA

per Miquel BECH*

Summary

In this paper, results of the study of several molluscs collected in caves from Minorca Island are presented. The more ubiquitous species is the Zonitidae *Oxychilus lentiformis* (Kobelt), which has been found in almost all visited caves. On the other hand, it is worth of note the finding of a shell probably corresponding to the epigeal species *Monacha cantiana* (Montagu), which has not been previously recorded from Balearic Islands.

Resum

En aquesta nota es presenten els resultats de l'estudi d'alguns mol·luscs recollits en coves de l'illa de Menorca. L'espècie més ubíqua és el zonítid *Oxychilus lentiformis* (Kobelt), la qual ha estat trobada en gairebé totes les cavitats visitades. D'altra banda, cal remarcar la troballa d'una conquilla que correspon probablement a l'espècie epigea *Monacha cantiana* (Montagu), la qual no ha estat citada prèviament a les Illes Balears.

Introducció

Oferim en aquesta nota els resultats obtinguts de l'estudi d'alguns mol·luscs recollits en diverses cavitats subterrànies de l'illa de Menorca. Aquesta col·lecció forma part de les captures realitzades en aquesta illa durant la campanya biospeleològica «Minor-87» que fou portada a terme per X. Bellés, J. Damians i J.L. Pretus entre el desembre de 1987 i el gener de 1988. Hem complau agrair a aquests companys el fet d'haver-me comunicat aquests materials.

Part descriptiva

Classe GASTROPODA
Subclasse PROSOBRANCHIA
Ordre ARCHAEGASTROPODA
Família *Cyclophoridae*
Tudorella ferruginea (Lamarck)
Avenc de s'Aglà (Es Mercadal), 4 ex. (closques

buides). Espècie pròpia i exclusiva de les Balears orientals, molt abundant a Mallorca i menys a Menorca. Viu en el bosc entre detritus o bé sota les pedres, d'ampla ecologia (GASULL, 1963).

Subclasse PULMONATA
Ordre STYLOMMATOPHORA
Família *Pupillidae*
Lauria (Lauria) cylindracea (Da Costa)

Avenc de s'Aglà (Es Mercadal), 2 ex., un d'ells en creixement; cova den Curt (Ferreries), 5 ex. (tots ells closques buides).

Espècie molt freqüent a tota Europa, excepte a les regions fredes, i a Argèlia; molt comuna a Mallorca i Menorca, però manca a Eivissa i Formentera. Viu sota les pedres i troncs morts; a les illes Balears es pot trobar a la part inferior de les pedres dels murs a sec antics, o bé en l'humus en els llocs humits, mancant solament a la muntanya (GASULL, 1965).

* Cf. Còrsega, 404. 08037 Barcelona.

Família Zonitidae

Subfamília Zonitinae

Vitrea (Crystallus) crystallina (Müller)

Avenc de sa Tauleta (Ciutadella), una closca buida. Espècie europea i nord-africana pròpia de llocs ombrívols la qual viu a la fullaraca, humus, i a prop de les segles.

GASULL (1965) la cita a Ferreries, Santa Galdana, Font Binissaid, i esmenta que HIDALGO la va citar de Menorca, a Maó, amb la indicació que és rara i que viu al peu de les plantes.

Oxychilus (Ortizius) lentiformis (Kobelt)

Cova Polida (Es Mercadal), 10 ex.; avenc de s'Aglà (Es Mercadal), 28 ex.; cova de ses Figueres (Sant Lluís), 6 ex. (5 d'ells en creixement); cova den Curt (Ferreries), 25 ex. La majoria d'exemplars recollits eren vius.

Endemisme de les Balears orientals (Mallorca i Menorca) on s'ha trobat abundantment repartit. D'ampla ecologia, es troba a totes les illes en llocs secs assolellats, sota pedres o en llocs humits amb humus. Molt comú i abundant (GASULL, 1969).

Família Ferussaciidae

Caecilioides (Caecilioides) acicula (Müller)

Cova den Curt (Ferreries), una closca buida. Espècie molt comuna a tota Europa. Animal cec, el qual viu enterrat en nombroses colònies damunt material orgànic, vegetal o animal, de preferència en llocs humits; és difícil de localitzar a causa dels seus costums subterranis, i per aquest motiu es pot trobar en general en els al·luvions.

Es coneixen poques localitats a les illes Balears; a Menorca solament es coneix de la platja de Fornells; font des Garrover a Addaia; Son Saura, platja i segla, i Cala Porter (GASULL, 1965).

Família Clausiliidae

Subfamília Clausiliinae

Papillifera papillaris (Müller)

Cova Polida (Es Mercadal), una closca buida. Espècie tirreniana molt comuna a les illes Balears orientals, d'ampla ecologia, antropòfila, molt abundant en els mitjans ruderals i per tant molt fàcil d'introduir (GASULL, 1963).

Família Helicidae

Subfamília Helicellinae

Helicella (Xerotricha) conspurcata (Draparnaud)

Cova den Curt (Ferreries). 3 closques buides. Espècie molt difosa a tot el Mediterrani occidental, molt comuna a les Balears orientals; manca a Eivissa i For-

mentera. Viu sota les pedres, murs a sec, sota els troncs o bé a la fullaraca, en indrets calents, horts o entremig d'enderrocs (GASULL, 1965).

Cernuella (Cernuella) virgata (Da Costa)

Cova Polida (Es Mercadal), una closca en creixement; cova de ses Figueres (Sant Lluís), un altre exemplar en creixement. Espècie molt comuna a tota Europa occidental, estenent la seva àrea de dispersió fins a Anglaterra i centre-Europa, molt freqüent a les riberes occidentals del Mediterrani. Viu tant en els horts, damunt les parets, troncs d'arbres, herbes, etc., com a les regions seques i estepàries, mancament en zones de boscos, especialment en els alzinars (GASULL, 1965).

Trochoidea (Trochoidea) elegans (Draparnaud)

Cova den Curt (Ferreries), 4 closques buides. Espècie molt freqüent i abundant a tota la ribera del Mediterrani occidental, molt comuna a totes les illes Balears. Viu en els cultius, al peu dels murs, damunt troncs d'arbre, etc., no introduint-se en el bosc ni a grans altures a la muntanya. Manca a l'illa de Formentera (GASULL, 1965).

Xeroplexa nyeli (Mittre)

Avenc de s'Aglà (Es Mercadal), 7 closques buides; cova Murada (Ciutadella), 1 ex. en creixement. Endemisme de les Balears orientals. Comú i extensament repartit a tota Menorca, i llevant, centre i sud de Mallorca.

Subfamília Cochlicellinae

Cochlicella barbara (Linnè)

Cova den Curt (Ferreries), 2 closques buides. Espècie circummediterrània, pròpia de llocs humits, a la vora de les fonts o canals de rec; molt comuna a Mallorca i Menorca (GASULL, 1965).

Cochlicella acuta (Müller)

Avenc de sa Tauleta (Ciutadella), 9 ex. (7 en creixement i 2 de trencats); cova den Curt (Ferreries), 4 closques buides. Espècie molt comuna a tot el Mediterrani i costes europees atlàntiques, molt freqüent a totes les illes Balears, on viu en hàbitats sabulícoles extremadament secs, cobrint els troncs superiors de les herbes altes en ple estiuatge, especialment els exemplars joves. La seva dispersió arriba fins als illots de tot l'arxipèlag (GASULL, 1965).

Subfamília *Monachinae*

Monacha (Monacha) cf. cantiana (Montagu)

Cova den Curt (Ferrerries), una closca buida molt descolorida. Espècie mediterrània i del NO. d'Europa, que habita a la muntanya baixa en el marge dels camins, damunt les herbes, molt sovint al peu dels olivers, no separant-se molt del litoral (GERMAIN, 1930).

Espècie no citada a les illes Balears.

Subfamília *Hygromiinae*

Hygromia (Ganula) lanuginosa (Boissy)

Cova de ses Figueres (Sant Lluís), 4 closques buides i en fase de creixement. Espècie nord-africana, la qual estén la seva àrea de dispersió des de Gibraltar fins més enllà de Tunísia. A les Balears es coneix exclusivament a Mallorca i Menorca, més rara a la darrera localitat (GASULL, 1963).

Conclusions

Des del punt de vista biospeleològic, l'espècie *Oxychilus lentiformis* és potser la que ofereix un major interès, puix les espècies d'aquest gènere són considerades de caràcter troglòfil o bé troglòxè. Fóra interessant realitzar un estudi sobre l'esmentada espècie

per a poder comprovar les seves possibilitats de cobrir la totalitat del seu cicle biològic dintre de l'hàbitat cavernícola. L'elevat nombre d'exemplars que han estat capturats, i trobant-se alguns d'ells en fase de creixement, permet creure que això sigui possible.

De les demés espècies, *Vitrea cristallina* es pot trobar bastant sovint en els hàbitats cavernícoles, majorment a les entrades, i *Caecilioides acicula* pot considerar-se endògea. Quant a les espècies de superfície arrossegades per les aigües de les pluges a l'interior de les cavitats, hem d'esmentar com a més interessant a *Monacha cantiana* ja que, en cas de confirmar-se la seva presència, es tractaria d'una nova espècie per a la malacofauna de les Balears.

Bibliografia

- GASULL, L. 1963. Algunos moluscos terrestres y de agua dulce de Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. de Baleares*, 9: 3-80.
- GASULL, L. 1965. Algunos moluscos terrestres y de agua dulce de Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. de Baleares*, 11: 7-154.
- GASULL, L. 1969. Adiciones y rectificaciones a la fauna malacológica terrestre y de agua dulce de las Baleares. *Bol. Soc. Hist. Nat. de Baleares*, 15: 59-72.
- GERMAIN, L. 1930. Faune de France. 21. Mollusques terrestres et fluviatiles. *Librairie Facul. Sciences. Paris*.
- MATEO, B. 1978. Estudio comparado de los moluscos terrestres de Menorca. Mahón. 1-56.